

SARAH VANHEE, KUNSTENARES MET EEN PASSIE VOOR VUILNIS

‘Afwal kan echt mooi zijn’

Drie uur lang schotelt Sarah Vanhee het publiek al haar afval voor dat ze de voorbije maanden heeft verzameld. © Philé Deprez

Stel je voor dat je een jaar lang alles bijhoudt wat je anders weggooit, van spam tot yoghurtpotjes. Kunstenaar Sarah Vanhee deed het. ‘Totaal onwerkbaar, maar juist daarom zo interessant.’

WOUTER HILLAERT

De vuilbak, de delete-knop, het toilet: al die tools waarmee we ons dagelijks ontdoen van onze overlast, kregen bij Sarah Vanhee een heel ander statuut. Alle bewaarbare afval ging in dozen, elk slecht idee werd gearhiveerd, van teksten werden alle versies opgeslagen. Maar in een inval van een desinfectieaan had Vanhee minder zin. Daarom nam ze van organisch afval gewoon foto's en over haar stoelgang hield ze een dagboek bij.

Vooral buitenhuis gaf dat soms gênante situaties: etensresten fotograferen op restaurant, met een zak afval op de bus zitten. Ineens ging ik een stiekeme verwantschap voelen met mensen die op straat vuilbakken doorzoeken. We gooien alles zo onmadenkend weg dat ik pas na zeven maanden besefte: oei, glas moet ik natuurlijk ook bijhouden. Of: die restjes van frambozen in het vergiet zijn ook afval! Het werd echt een soort ver-slaving.

Dat bleek vooral toen Vanhee haar jaar vol verzamelwoede begon de ze maand afsloot. ‘Het voelt helemaal niet bevrijdend, maar juist zwaar. Ik voel me zelfs fysiek slecht. Ik mis echt dat moment van bewust iets bijhouden: dat je

niet hoeft te kiezen wat waarde heeft en wat niet, dat je alle dingen een kans geeft zoals ze zijn. Ik ben zelfs eens serieus teggen een yoghurtpotje gaan praten. Heel ontroepend, hoeveel herinneringen er dan bovenkomen. Nu voelt het alsof ik telkens weer hele relaties weggooi.’

Haar buit en haar inzichten pakt Vanhee deze dagen uit in *Objection*, de eerste voorstelling in de vaderlandse theatergeschiedenis met een ‘afvalbeheerder’ tussen de credits. Linda Sepp heeft alle objecten en digitale afval een jaar lang chronologisch opgeslagen. Zij was tegelijk mijn collectie-neur en archivaris. Zij pakt na de voorstelling alles weer in dozen in, en bepaalt dus hoe ik het weer zal uitpakken, hoe de performanciezal klinken, naargelang waar de flessen zitten.’

Hygiënepropaganda

Zo absurd dit experiment kan klinken, zo rijk zijn alle bijgedachten die het opwekt. Zelf leerde

Vanhee heel anders omgaan met controle. Als je niets meer wegzult, krijg je een continue stroom van wat je geen meester meer over bent. Wie dat omarmt, gaat besef-fen dat controle een fake gevoel is.

Misschien hebben we ook helemaal niets nieuws meer nodig? Dat is een enorm verontrustend inzicht, want zo zijn we niet geprogrammeerd. We bouwen onze hele identiteit op dingen terzijde schuiven en nieuwe zaken verwer-

‘We denken dat ons afval weg is als we het in de vuilbak kieperen, zoals we alles versimpelen door het onzichtbaar te maken’

ven, niet op ons geheugen. We leven met een groot onevenwicht tussen wat achter ons ligt en wat voor ons ligt.

In boeken als *History of shit* en *Waste and want* vertiepte Vanhee zich in de sociale geschiedenis van afval. Ze begreep dat er tijden waren waarin huisvrouwen niets weggooiden, maar zelfs van hun haar zeep en kaarsen maakten. Ze leerde dat afvalverwerking inhuis-sen big business is, een van de grootste exportsectoren van de VS.

‘De wegwerpmatschappij is een uitharding van de jaren 50 en 60. Het idee dat je voor alles een machine nodig hebt die nu sneller weer kapot moet gaan, ging gepaard met een hele hygiënepropaganda die mensen waarschuwde voor onzichtbare monsterjies die ons belagen. Wist je dat er ooit in stations één metalen beker was waar iedereen water uit kon drinken? Hoe zijn we plastic wegwerpbekers zo snel zo evident gaan vinden?’

Prettig oververzadigd

Niet zozeer het morele vraagstuk interesseert Vanhee, wel het ecologisch-filosofische: hoe gaan we om met de dingen? Als je het moment van weggooien uitstelt, zie je hoe alles met alles verbonden is. We denken dat ons afval weg is als we het in de vuilbak kieperen, zoals we alles versimpelen door het onzichtbaar te maken. Maar ergens in India komt het op een berg terecht waar mensen in scharen van die geopolitieke verhoudingen, dan zou de acute paniek over de vluchtelingenstroom nu minder oppervlakkig zijn.

Bijna drie uur lang zal Vanhee in *Objection* al haar ontdeiningen uitstalten voor de zaal. ‘Ik hoop dat het publiek zich prettig oververzadigd zal voelen, zoals die anderewijze ervaring van lang en lekker veel gegeten te hebben, maar dan op intellectueel én sensorieel vlak. Misschien is dat nog wel mijn grootste verrassing: de pure schoonheid van het trash-landschap dat ik op scène ontrouw. Al dat afval is echt mooi!’

Van 12 tot 14 nov in Campo, Gent.
www.campo.nl